

ПРЕДРАСУДАМА
НИКАД КРАЈА ЈЕР ОНЕ
ПОТИЧУ ИЗ НЕЗНАЊА
И ЖЕЉЕ ДА НАМ СВЕ БУДЕ
ПОЗНАТО И БЛИСКО

Дејвид Хокни: без назива (цртеж на Ајпеду) (2010)

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

БОЉЕ ГРАДИТИ МОСТОВЕ, НЕГО МЕЋЕ

Трећа наџрада 7. БЕОПС-а

Ви, ја, сви ми смо сачињени од снова, жеља, размишљања, на-дања. У нас је уткана наша породица, али и наши пријатељи. Прошло и тренутно окружење. Кроз одрастање и сазревање гради-мо однос према свету, пријатељству и непријатељству. Колико раз-мишљамо о свакодневним поступцима, о ономе што чинимо и не чинимо? Да ли постоје неки ставови које су толико дубоко усађени у нас, да их нисмо ни свесни, а притом су веома погрешни?

Чињеница са којом сви можемо да се сложимо, без обзира ка-кав нам је поглед на свет, јесте да су сви људи различити, а факто-ри по којима се разликују – бројни. Неки од њих су: висина, боја коже, религија, култура и обичаји. У крајњој линији – поглед на свет и оно што га чини. Истина је да смо и ви и ја посебни и ника-да се више неће родити неко као ми, а управо у том диверзитету је лепота. Међутим, уместо да се све те разлике пригрле и да се из њих нешто научи, настају предрасуде које изазивају мржњу и нетрпељивост.

Енглески писац Колтон рекао је: „Највећи пријатељ истине је време, њен највећи непријатељ је предрасуда, а њен стални прати-лац је понизност”.

Шта су то ПРЕДРАСУДЕ? Како их дефинисати? То су мишљења стечена на основу туђих лоших искустава и поступака одређених појединаца. Базиране су на генерализацији некоректних поступа-ка једне личности или мањег дела одређене друштвене заједнице. Поступак усвајања туђег мишљења није релевантан, јер ствара зидове међу људима, а сви знамо да је боље градити мостове него међе. У том смислу, занимљиво је да је у доба Шекспира реч „Грк” у „Европи” значила – покварењак.

Као константна појава модерног друштва, предрасуде се јављају као слика различитих, најчешће негативних, и по правилу неосно-ваних осуда припадника неке друштвене целине. Најзаступљеније

ОГЛЕДАЛО

су етничко-религијске и полне предрасуде, а ништа мање има оних које се тичу социјално-материјалних разлика.

Да ли је истина да су Црногорци лењи, Пироћанци шкрти, Босанци глупи, Бугари превртљиви? Да ми, Срби, лако презремо друге, да су црнци насилни, или можда Јевреји владају светом? Да ли су жене заиста лошији возачи од мушкараца и да ли заиста нису компететне да буду на високим пословним позицијама? Да треба да буду мање плаћене и да се једино од њих очекује да буду добре мајке и домаћице?

Да ли треба имати право на венчавање из љубави, а не из социјалних и економских разлога? Да ли је особа у скупим патикама бољи човек од оне која их нема, или су пак они богатији и образованији пријатнији за дружење? Да ли је битно какав неко телефон има и носи ли скупу одећу?

Пре него што дамо одговор на ова питања, треба да се запитамо, нисмо ли одговоре сами конструисали, или их пак усвојили из неког устаљеног става? Ако је у питању ово прво, на добром смо путу да превазиђемо предрасуде. Но, ако је узрок ово друго, треба да ставимо прст на чело и размислимо – да ли се мишљења која усвајамо слажу са оним што нам срце говори?

Не чинимо другима неправду коју никако не бисмо желели да сами осетимо.

Лука Невајда

Коаутор текста: **Матија Божовић**

Математичка гимназија, Београд

Ментор: проф. Радивоје Благојевић

СВИ СУ ОНИ ИСТИ

Предрасуде су свеприсутна појава и постоје у свим друштвима на свијету. Сви смо ми креатори, жртве или потенцијалне жртве предрасуда, стереотипа или дискриминације. Како бих доказала да су доиста неизбежна појава, анализираћу њихове узроке. Постоји неколико објашњења зашто се људи понашају на овај или онај начин у ситуацијама које укључују неку другу скупину људи. Било на основитничке припадности, религије, пола, националне припадности, сексуалне оријентације, инвалидитета или нечега другог. Најкраће бисмо могли рећи да се људи боје нечега што не познају, нечега другачијег и на темељу тога развијају се предрасуде.

Прву и темељну подлогу за стварање предрасуда чини наша емоционална основа. Већина се психолога слаже да се предрасуде могу научити, те да су нека стереотипна вјеровања укоријењена у друштву и често их се аутоматски присјетимо, без свјесне воље. Ел-лиот Аронсон наводи да су истраживања показала неколико главних фактора који утичу на стварање предрасуда, а као једног од њих наводи нашу жељу да се уклопимо у друштво. Укратко, култура и одгој нам намећу одређене погледе на свијет: ставове о нечему. Наш став се састоји од три саставнице: емоционалне, когнитивне и бихевиоралне. Дакле, на неки начин, саму предрасуду можемо дефинисати као емоционалну саставницу нашег става, јер њоме вреднујемо људе, објекте или идеје. Осим оних ставова укоријењених у друштву, људи сами процјењују оно што виде и на то имају позитивне или негативне реакције. Технички постоје позитивне и негативне предрасуде јер можемо имати позитивне и негативне емоционалне реакције према неком објекту.

Како бисмо протумачили „позитивну“ страну предрасуда, као њихов други фактор издвојила бих наше мисаоне процесе. Према Аронсону, једно објашњење подразумијева предрасуде као пропратну појаву начина на који људи организују и групишу информације. Такав начин размишљања називамо економизацијом ресурса. Живимо у свијету у којем смо пренатрпани информацијама па нам такав „штедљив“ начин размишљања скраћује вријеме потребно за свладавање одређених искустава. Ријечима Е. Б. Њхитеа, „Предрасуде штеде пуно времена. Можете формирати мишљење без потребе за чињеницама.“ Такођер, важно је напоменути да су људи склони социјалној категоризацији, односно сврставању људи у властиту или вањску скупину – ми насупрот њима. Такав познат принцип у

социјалној психологији назива се ингроуп - оутгроуп: остали који дијеле наше 'специјалне' квалитете сврставамо у ингроуп те према тој властитој скупини имамо позитивне осјећаје и мишљење. С друге стране, они који не дијеле те исте квалитете спадају у оутгроуп те према тој вањској скупини развијамо негативне осјећаје.

Вањску скупину сматрамо хомогеном – сви су они исти. Слично томе, стереотипи су дио оне когнитивне саставнице става. То су, заправо, менталне слике те физичке и психичке карактеризације које приписујемо свим члановима групе, независно од стварних варијација међу члановима. Стереотипизирање нам најчешће служи како бисмо симплицифирали свијет око нас, те га стога не сматрамо нужно негативним. Међутим, оно може довести до дискриминације; о томе нам говори теорија о подјели ресурса, према којој људи у тежим ситуацијама имају већу потребу своје фрустрације и агресију усмјерити према некој већ неомиљеној групи коју сматрају немоћном. Стога је, како би се избјегло такво неоправдано насилно понашање, потребно и покушати смањити предрасуде и стереотипе.

Има ли предрасудама краја? Када? Будући да се предрасуде дијелом заснивају на погрешним информацијама, вјеровало се да када би се људе образовали, смањиле би се и предрасуде. Исправно образовање може нам помоћи да разумијемо што су главни узроци предрасуда, да објективније сагледамо своје ставове и да мудрије реагујемо ако смо жртве предрасуда. Међутим, због емоционалне основе предрасуда и мисаоних процеса, образовање није довољно. Стереотипе засноване на погрешним информацијама тешко је промијенити једноставним пружањем тачних информација. Временом и наплетком образовања предрасуде се нису смањиле, ако ништа, можемо их назвати тек прикривеним. Стога можемо закључити да предрасуде доиста јесу свеприсутне, биле прикривене или брутално отворене. Алберт Ајнштајн је рекао: "Лакше је разбити атом него предрасуде." За крај бих истакла да предрасуде доиста нису нешто што се може само тако искоријенити из друштва, али свакако сматрам да је корисно радити на себи и погледати на свијет другим очима.

Миа Челап

Гимназија Андрија Мохоровчић, Ријека

Ментор: проф. Давид Карасман

УШТЕДЕ НА ВРЕМЕНУ, НАУШТРЬ ИСТИНЕ

Ми, људи овакви какви јесмо, несигурни и помало глупи, од давнина се плашимо непознатог и новог. Бојажљиво лутамо ходницима за које не знамо куда воде, јер прва претпоставка је да је на крају тунела нешто лоше, а не светло. Плашимо се „зла”, али непознато није „зло”, истраживање непознатог представља ново искуство које не може и никада неће бити лоше. Овај страх нас ограничава, држи нас на повоцу. Овај страх нам не дозвољава да бојимо изван линија и будемо слободни. А како га превазилазимо? Очигледно само привидно попуњавамо рупе у нашем знању. И то баш предрасудама. Не искуством. Већ предрасудама!

„Страх је главни извор предрасуде и један од главних извора окрутности”, рекао је Бертнард Расел. Ја се слажем. Кроз историју, предрасуде и стереотипи били су главни разлози за дискриминацију, која звучи банално у поређењу са ратовима, геноцидом или масовним покољима. Ето колико су заправо те наше рупе у знању кобне. Колико нас кошта недостатак радозналости, а страх нас кошта ценом живота. Сви смо припадници неке групе. Делимо се по боји коже, вери, националности или полу, на пример. Имамо предрасуде према другим групама. Не волимо их, можда их мрзимо, али углавном без било какве представе о њима. Знамо само за своје мишљење и ничије више. Апсурдно, с обзиром на то да смо несвесно груписани, углавном и врло често не утичемо на то.

Ето, међу најбројнијим жртвама предрасуда баш су и жене. Наше баке, сестре, мајке. До пре скоро сто година жене нису имале ни право гласа. Сматрало се да не треба да се образују, па су ни криве ни дужне седеле код куће и бринуле о деци, те домаћинству. Наметнута им је улога коју можда нису желеле. Нису могле да бирају. Гледајући све то, сада закључујемо да смо се ипак ослободили неких предрасуда, ма колико то скидање окова трајало, дошло је до напретка, до неке равноправности. Избориле смо се са тим, упорношћу! Кажете: „Тако је одувек било” или „Свуда је тако у свету”, али мени то не звучи као ваљан аргумент. То само показује колико су нам се предрасуде увукле под кожу. Дубоко су укоренење. Нисмо их ни свесни, а то је најопасније. Ми смо њихови робови, а оне пале ватру међу нама.

ОГЛЕДАЛО

То су непоткрепљена мишљења! Унапред донесена без икакве валидне основе. Јављају се када нам недостаје лични став. Ту су можда да нам уштеде време? Али зар по цену истине? Ускраћују нам много тога. И љубав, и пријатељство, и нова познанства и искуства. Ускраћују наш лични напредак и развитак. Сужавају наше могућности. Мислимо да нас штите, али због њих доста губимо. Можда су некад заслужне за нечији успех, али су чешће криве за нечији неуспех. Колико људи буде примљено на неки посао само зато што су мушкарци, беле пути и из неке имућније породице? А колико људи не добије ни прилику да напредује или чак ради, јер припадају некој националној мањини или можда имају тетоважу или пирсинг на језику?

Објекат предрасуда је увек био и физички изглед, сада можда и најучесталија жртва. Колико успешних плавуша је потребно да људи схвате да боја косе нема везе са интелигенцијом? Како објаснити људима да ни године немају толике везе са знањем? Да црна одећа и хардметал музика не значе да сам у секти? Да прва клупа и наочаре не означавају штребера итд. , а не желим ни да говорим о другим баналним примерима предрасуда и стереотипа.

Као што се ми плашимо непознатог, предрасуде се плаше радозналости и знатижеље, свесних људи, уопштено плаше се знања. Зато што њима заправо баш незнање крчи пут. Оне су отров који је наше скептично друштво навикло да гута. Као дрога, тешко је преслати да их конзумираш, али није немогуће. Можда би њихово одсуство донело бар мало правде у овај незадовољан и несигуран свет!

Јана Стевановић

Гимназија Бора Станковић, Ниш

Ментор: проф. Милена Богдановић

КРАДЉИВЦИ СУ СВИ ПОШТЕНИ, А ПОШТЕНИЈИ СУ ЛОПОВИ

Трећа најава 7. БЕОПС-а

Предрасуде су свуда око нас, мада некада
нисмо тога ни свесни.
Оне нас држе у оковима; ланци су веома тесни.
Укореење су толико дубоко у окружењу нашем
да се често због тога разочарам и плачем...
Некада ми се учини да им нема краја,
а онда схватим да заиста иду до бескраја.
Запитах се често ко их је уопште и смислио,
да ли је тај икада у животу ишта мислио.
Да ли је знао да се из предрасуда мржња рађа,
да дете просјака презире и неретко га и гађа?
Да ли је знао да ће црна раса постати роб
и да ће многим тако ископати гроб?
Али, неки ће рећи да је све то природно;
а ја бих им одговорила да је то без љубави, хладно...
Нису на продају ако сужути, црни...
Жила у врату ми због расправа око тога трни,
јер не подносим да се потцењује било који човек.
Зар ће потцењивање постојати док?
Постојаће ако не предузмемо нешто,
нешто паметно, вешто.
Знајте да у учењу јесте и биће наш спас,
али колико нас сме то да изговори наглас.
Све лоше од незнања потиче,

ОГЛЕДАЛО

док незнање све оно што је добро само спотиче.
Осећам неку мучнину и празнину због многих речи лоших
које ме пробадају као да идем по трњу ногу босих.
Када бисмо се бар мало освестили, прогледали,
запазили бисмо лепоту различитости; лепоту бисмо сагледали!
Али, разлике нас веома плаше
и као да се тада о нас разбијају кристалне чаше;
ручно рађене, вредне пажње чаше,
пуцају на комадиће, постају ништа и свега се плаше.
А тако и оне нас повреде и ожиљци нам остану,
уместо да смо их пажљиво ухватили и рекли им да могу
мирне да постану.
Ово схватање на више примера могу да објасним.
Има ли кога да жели да ме послуша, да му појасним?
Лопови су сви поштени, радници прави, а поштени су лопови,
за ове прве су прави само затворски копови.
За образоване људе се често каже да су лудаци,
док онима што то кажу фале у образовању многи кораци.
Роме често исмевају сви,
али запитају ли се онда ти
како је Ромима тад,
ионако их поред људских шамара вребју и несаница, глад...
Неки воле туђег Бога да вређају стално,
а заборављају да је Он један стварно.
Некада инвалидима нису давали ни да живе,
тада су то биле одлуке праве, а сада су недопустиве, криве.
„Такве је Бог обележио, требало би их избегавати”, чух.
Не, већ онима који то кажу не би требало за јело дати ни крух!
Неки друге исмевају због боје коже,
а заборављају да их казна брзо стићи може.
Други због изгледа свог страхују, плачу,
уместо да се радују животу, да им је свеједно шта они други,
злобни, у гласине претачу.
Зашто избеглице називатисилеџијама, псима бесним?
Шутирамо их, а онда њих називамо обесним.
Кажу за навијаче једног клуба да су виша раса,
само они су краљевићи,, вечног класа”...
Морам ли стално да слушам „Усташесу Хрвати сви”! Хеј!
Хрват је? Буди човек, причајте, заједно са њим се смеј!
Хоћемо да нам све буде блиско, добро познато,
хајде онда да учимо о туђој религији, култури и да нам знање
буде заиста богато!

ОГЛЕДАЛО

Хајде да заборавимо речи као што су „предрасуде”,
јер ће оне, ако остану, да нас доиста излуде.
Како да ти буде нешто познато баш
ако га само овлаш знаш?
Предрасуде увек из нас самих потичу,
али као вода оне не отичу,
већ се сакупљају у нама стално,
па стварају осећање мржње болно.
Предрасуде је теже разбити него атом,
оне су као да се сладим о пуким ратом...
Стаavimo се у кожу свих оних које смо икада пожелели да
увредимо, што пре,
јер ако са предрасудама и вређањима наставимо овако,
нада у трену мре!
Могу ја сатима да причам, да набрајам овако,
али нам свима истиче време полако.
Зато се сви пробудимо одмах,
а овако вас све сад позвах
да учимо о свему и поштујемо све, јер ту је спас;
спас за њих, али и за нас!
Ма, сви смо ми само честица која је на гостовању овде,
то схватимо,
влашћу, лепотом, богатством душу не можемо да искупимо,
платимо...
Управо њом, душом, прогледајмо одмах
и тако побољшајмо живот свих!
И ако променим беседом овом једну лошу душу бар,
то је за мене победа, од Бога дар!

Сара Петковић

Гимназија Чачак

Ментор: проф. Наташа Васиљевић

ПИШЕ ПЕСМЕ, КУВА, А ПЛАВУША

Пироћанци су шкрти. Хомосексуалци су болесни. Плавуше су глупе. Сретнеш несебичног човека који с тобом подели последњи залогај и – одакле је? Из Пирота!

Упознаш дечка који те о животу научи више него што ћеш икада сазнати. Савет који ти даје мења твоју причу набоље, радујеш му се као што се живо биће радује сунцу. Причате о свему. Дечко је геј! Па шта?!

Најобразованија жена која је игром случаја ушла у твој живот је – плавуша. Смеје се вицеима о плавушама, не дотичу је подсмешљиве опаске на њен изглед. Нуклеарну физику има у малом прсту, препоручује ти филмове, књиге и представе, анализирајући их попут најумнијег ренесансног бића. Свира клавир. Пише песме. Кува! А плавуша!

У Пироту се ткају најлепши ћилими. У Пироту се једу најлепши сиреви и пуњене паприке. У Пироту се певају најлепше песме и расту дивни младићи и девојке. Ботичелијева Венера, рођена из морске пене – плавокоса је, а аутор моје омиљене љубавне песме, Одн, био је геј. Знате ту песму: „Он је био мој север, мој југ, исток и запад...”

Човек може бити дебео, мршав, плав, црн, жут, може бити мушкарац, жена, дете, хермафродит, геј, може да фрфља док говори, може да муца, жмури на једно око, трепће ко сврака на југовину... Може да се облачи у црно, да буде сав истетовиран, прекривен пирсинзима, офарбан у зелено. Да носи смешне шешире, једе само салату, слуша само народњаке, чита само љубавне викенд романе. Може да дуби на глави, хода на прстима, користи очајан парфем и шиша се наћелаво. Да верује у Христа, Алаха, Буду... Може да једе само месо, слуша само рок и чита само класике. Или да не чита ништа. Један ће нам се свидети, други не; са једним ћемо причати, певати, јести, шетати, радије него са другим. Али чему судити онима који нису као ми? Када би цео свет био ја – зар не би било досадно?

ОГЛЕДАЛО

У Нојеву барку ушле су животиње чисте и нечисте, све врсте биљака и неколицина људи од којих ће се размножити човечанство, шарено попут заветне дуге. Да је хтео другачије, Бог би спасао само једну врсту свега, само један пол.

Није лако бити човек, како каже Андрић, „рођен без свог знања и воље, бачен у океан постојања. Морати пливати. Носити идентитет. Издржати атмосферски притисак свега око себе, све сударе, непредвидиве и непредвиђене поступке, своје и туђе, који најчешће нису по мери наших снага. А поврх свега, треба још издржати своју мисао о свему томе. Укратко: бити човек.”

А та нам је чаша свима заједничка.

Петра Маравић

Шеста београдска гимназија, Београд
Ментор: проф. Олгица Рајић

ЗДРАВО ЗА ГОТОВО

Предрасуде су унапред донесен суд или став о нечему што се довољно не познаје и о чему смо стекли мишљење без неког претходног искуства. Обично је то унапред постављен стереотип заснован на тврдњама које не можемо доказати и који највише зависи од начина нашег васпитања, те средине која нас окружује.

Из жеље да му је све познато, човек има унапред постављена мерила која носи из најранијих година свог живота. У раном периоду одрастања дете усваја ставове и вредности родитеља или других ауторитета. Међутим, предрасуде се могу јавити и у каснијем периоду и представљају личну и менталну потребу прихватања информација „здроаво за готово”.

„Здрав разум само је прегршт предрасуда које смо усвојили до осамнаесте”, рекао је Алберт Ајнштајн. Ова реченица једног од највећих научника света и сама нам говори да предрасуде стечене у најранијим годинама нашег одрастања, па све до адолесцентског периода остављају највећи печат у нашем мозгу. Иако се обично везују за нешто лоше, постоје стереотипи који су од користи људској заједници. На пример, кроз историју били су потребни ради очувања људства када је требало стећи правично мишљење о непријатељу или подићи борбени морал. Постоје и добри национални стереотипи и предрасуде, на пример, Италијани имају најбољу храну, Немци су познати по својој прецизности, Латиноамериканци најбоље плешу итд. Међутим, цело човечансто пуно је ужасних и застрашујућих догађаја, ратова који су настали управо због стереотипа. Чињеница која је поражавајућа јесте да су предрасуде непроменљиве особине друштва, и да ће тако остати заувек.

Свака наша жеља за осудом потиче из страха да и сами не будемо осуђени. Највећи стереотипи који су били и који ће остати заснивају се на верској, расној, националној и сексуалној основи. Вера је нешто око чега су се кроз историју дешавали највећи немири и водили најсуровији ратови. У прошлости то је било погубно за неке од припадника мањих верских покрета.

Незнање о нечему, тера људе да раде најстрашније ствари. Уместо потребе да човек своје знање непрестано проширује и надограђује, он настоји да је већ најпааметнији, да му је све познато и да о свему већ доста зна, што доводи до стварања стереотипа о довољно непроученој теми. Предрасуде на расној основи, по мом

су мишљењу, једне од најнеоснованијих, јер су засноване само на страху и жељи за моћи. Људи унапред закључују да сваки припадник друге расе аутоматски поседује одређене непожељне навике, карактерне црте или ставове. Нико није рођен са расним предрасудом, оне се стичу у првом реду кроз контакт с другим људима. Неки покушавају да оправдају своје мишљење тврдећи да је Бог проклео црну расу. Међутим, тако нешто није записано ни у једној светој књизи. Стереотипи на националној основи настали су из чисте љубоморе и сујете једног народа према другом. Жеља једног народа да буде супериорнији над другим доводи до стварања лоших предрасуда углавном на основу физичког изгледа и понашања.

Предрасуде настају када наш инстинкт одбране и страх од непознатог проради. Тада се водимо ониме што видимо и шта се не поклапа са данашњим нормама. Уколико видимо, на пример, истетовирану особу или неког ко је обучен у црну одећу, дуже косе, слуша хеви метал и пуши, одмах помислимо да је та особа чудна и непожељна. Помоћу првог утиска ми даље стварамо мишљење о тој особи само на основу његовог физичког изгледа и тренутног понашања. Што је већа примитивност средине, то је јаче стереотипно мишљење и понашање.

На крају, можемо закључити да предрасуде не можемо спречити, постојале су у прошлости, а највероватније ће их бити и у будућности. Можемо их прихватити, а и сами се трудити да о својим предрасудама о другима не говоримо често, јер као што би наш познати књижевник Јован Дучић рекао : „Можда је права срећа што поједини људи не знају како о њима мисли остали свет. Човек живи целог живота и у обманама о себи, и у предрасудама о другима, а то можда чини суму његове среће на овој земљи. Један велики део света живи на тај начин спокојно у својој лажи као свилена буба у својој свиленој чаури”.

Ана Илић

Гимназија Бора Станковић, Ниш
Ментор: проф. Милена Богдановић

ВРЕЛА ЛЕТЊА ВЕЧЕ ИЛИ ХЛАДНА КОШАВА У ПОЗНУ ЈЕСЕН

Предрасуде су наша свакодневница. Присутне су и неизбежне, попут инсеката у врелој летњој вечери или хладне кошаве током позне јесени. Они који мисле супротно, само не желе да их уоче упркос њиховој очигледности. Уско су повезане са осудом које, сложићете се, не мањка. Водећи се својим досадашњим искуством препознајем их као параван за људску тежњу ка познавању материје и самоодбрану од непознатог.

Ми, као средњошколци, стичемо предрасуде на основу мање релевантних животних појава. Етикетирамо једни друге по маркама одеће коју носимо, жанру музике коју слушамо и сличним тривијалним сегментима живота.

Јесмо ли компетентни за то? Не питамо се.

Из непосредног искуства знам да старији стичу исте, називајући их мишљењем, на основу понашања детета одређене особе, посла којим се она бави, изгледу места у којем живи, одабиру пријатеља, партнера и слично. Оне су најчешће, али не и нужно повезане са особама.

Наиме, у стању смо да стичемо предрасуде на основу самог назива предела, места или установе. Узмимо за пример реку Мртвицу, чије име је довољно да одврати одређене појединце од намере да је посете.

У књижевности, у судбинама Чича Горија и Ане Карењине препознајемо последице предрасуда које су оформљене на основу изгледа и понашања које одудара од укореењених, али најпре примитивних, ставова околине.

Приметићете да, објашњавајући појам предрасуда, користим израз „на основу”. Он није најприкладнији јер се предрасуде формирају без конкретне основе. Удела у томе имају страх, лично незадовољство и незнање.

Међутим, сви смо им подређени. Оне, тако надмоћне најчешће нас наводе на негативна предубеђења. Неки ће категорички тврдити да су отвореног схватања и да су их лишени.

ОГЛЕДАЛО

Јесу ли? Јесте ли?

Управо у овом тренутку, док завршавам свој говор ви употпуњујете свој утисак о мени који је највероватније пропраћен предрасудама.

Поимање онога што говорим, шта сам обукла и колико сам у себе сигурна док презентујем сопствено размишљање притом користећи котрљајући сонант утиче на, више или мање, истините закључке.

Сара Панић

Земунска гимназија, Београд
Ментор: проф. Милана Сувачаров

СТРАХ И БОЛ, СРЕЋА И РАДОСТ

Не познајући све и свакога на овом свету, човек то незнање у глави попуњава лажним сликама. Предрасуде, мишљења о ономе о чему не знамо ништа, само нам служе да нас заварају и заробе у ништавилу незнања. Људи су таква бића да желе да знају све и познају свакога, зато брзим и грубим покретима цртају портрете какве они желе.

Времелети и не стаје, смењују се генерације, али без ове особине нико не долази. Многе се ствари мењају, ипак, нека људска размишљања никада се не мењају, али због чега? Зато што та особина не зависи од разумног размишљања, већ од емоција којима човек не влада. Када данас сретнемо некога на улици, а уопште га не познајемо, његов изглед ће нам дати довољно информација да створимо слику о тој особи. Ако видимо на улици човека који нам се допада за њега се одмах везују позитивне особине : леп, паметан, вредан. Шта би било када бисмо видели некога ко нам се не свиђа? За ту би се особу лепиле потпуно супротне особине.

Данас као да је забрањено да неко буде другачије обучен, јер би једноставно био предмет шале за остатак друштва. Судити људима по изгледу и различитостима је нешто против чега сви знамо да говоримо, а нико да се против тога бори. Данас, када човек који је лепо обучен и срећен тражи помоћ, сви су ту, а ако тражи сиromaх у поцепаној мајици и исфлеканој тренерци, прљаве косе и несрећене браде, нико неће хтети да помогне. Шта ту пресуди код човека? Пресуди страх да прихватимо нешто ново и другачије, да се упустимо у нешто о чему ништа не знамо, прихватамо само оно слично нама, а опет све то због страха. Да ли код свакога предрасуде стварају емоције? Ако је тако, то значи да можемо да видимо страх, удахнемо бол и додирнемо срећу. Када год упознајемо неку особу коју смо видели у пролазу, приступамо јој са неким ставом.

Имамо став о некоме, о коме ништа не знамо и није нас срамота због тога, већ мислимо да смо управу. Човек није предмет да његова лепота и величина зависе од физичког изгледа, то је душа пуна страха и среће, боли и радости. Данас живимо у таквом свету где је чудно и страно да неко у јавности изражава емоције, а унутрашња лепота остаје у сенци физичког изгледа. Због тога данас многи стављају

ОГЛЕДАЛО

маске, праве се да су оно што нису и постају само кап у океану. Други, који покушавају да буду оно што јесу и да се не мењају, буду изоловани, одбачени и постају црне овце свог друштва. Друштво је као мртво море, не дозвољава промене, живи у својој заосталости и осуди непознато као да га зна цео живот.

Наш народ каже: „Не суди књизи по корицама”, па тако би требало да књигу прочитамо, а ако нам се не свиди да је оставимо са стране и не дирамо је. Не треба о њој да говоримо лоше, већ да је препоручимо јер се неке може свиди. И поред тога што знамо све проблеме данашњег друштва, предрасуде су стално присутне свуда око нас и само нам се обијају о главу. Почнимо од себе. Да ли постоји неко ко никада није говорио о некоме или о нечему, о чему појма нема? Постоји можда неко, а то су мала деца која још имају пуно поверење у људе и нису осетила људску хладноћу и грубост. Предрасуде не морају бити само према људима, већ и према животињама. Сматрамо да је довољан разлог да пса каменом гађамо то што је другачији од онаких на какве смо навикли и то што смо се уплашили. Особина да стварамо предрасуде се не стиче, већ се са њом рађамо. То је нешто од чега ћемо тешко побећи и од чега се не можемо сакрити.

Оно што ми зовемо предрасудом је уствари наша заштита од непознатог и смишљање познатог. То је једна од ствари које нас чине људима и разликују од свега осталог. Колико год то била негативна ствар, баш као и све има и своју светлу страну

Лука Дамјановић

Гимназија Чачак

Ментор: проф. Александра Мишић

7. БЕОПС

БЕОГРАДСКО БЕСЕДНИШТВО
СРЕДЊОШКОЛАЦА

23. 11. 2018

7. БЕОПС

БЕОГРАДСКО БЕСЕДНИШТВО
СРЕДЊОШКОЛАЦА

Математичка гимназија Београд

Директор:
мр Срђан Огњановић

Уредник галерије КУЛОАР и селектор БЕОПС-а:
Радивоје Благојевић

Сарадници:
Јелена Нововић
Душица Атанасковић
Синиша Митрић
Предраг Ђукнић
Александар Куновац

Дизајн:
Лука Тилингер

ЖИРИ

Проф. др Сима Аврамовић
професор реторике на Правном факултету, Београд

Проф др. Милан Распоповић
физичар и филозоф

Анђела Плакаловић
професорка српског језика

Проф. др Драган Раденовић
вајар и филозоф

Проф. др Милољуб Албијанић
математичар и књижевник

ТЕМЕ

1. Поверење је посебно очекивање
2. Морамо покушати да постигнемо најбоље у околностима какве јесу
3. Предрасудама никад краја, јер оне потичу из незнања и жеље да нам све буде познато и блиско

ΟΓΛΕΔΑΛΟ
